

กาฬโรคคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

กาฬโรคเป็นโรคระบาดร้ายแรงที่เกิดจากแบคทีเรีย *Yersinia pestis* สัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนสามารถติดเชื้อนี้ได้ โดยอาจเกิดอาการได้หลายลักษณะ เช่น ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองโต ความผิดปกติในระบบหายใจ และถึงตายได้

กาฬโรคเป็นเหตุให้หนึ่งในสามของประชากรในยุโรปเสียชีวิตในช่วงยุคมืด เชื้อกาฬโรคเป็นเชื้อโรคชนิดหนึ่งที่มีการนำไปใช้เป็นอาวุธชีวภาพในการก่อการร้าย

สัตว์ชนิดใดเป็นกาฬโรคได้บ้าง

สัตว์มากกว่า 200 ชนิดสามารถติดเชื้อกาฬโรคได้ เชื้อกาฬโรคเป็นเชื้อที่พบตามธรรมชาติในสัตว์ฟันแทะในป่า เช่น กระรอก กระจง หนูเมฆสามารถติดเชื้อได้ง่าย สัตว์ชนิดอื่นที่สามารถติดเชื้อได้ ได้แก่ กระต่าย สัตว์ป่าที่กินเนื้อ แพะ แกะ และอูฐ

สัตว์ติดกาฬโรคได้อย่างไร

โดยส่วนใหญ่สัตว์ติดเชื้อได้จากการถูกหมัดที่มีเชื้อกาฬโรคกัด แต่สัตว์กินเนื้อสามารถติดเชื้อได้จากการกินสัตว์ฟันแทะที่ติดเชื้ออยู่แล้วได้ด้วย

กาฬโรคมีผลต่อสัตว์อย่างไร

ในสัตว์ฟันแทะเชื้อมักจะทำให้ป่วยไม่แบกรุนแรง แต่อาจทำให้สัตว์ตายได้หากเกิดการระบาดของโรค สัตว์ป่าที่กินเนื้อจะไม่แสดงอาการป่วย ในขณะที่แมวและสัตว์ชนิดอื่นอาจมีไข้ ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองบวม และเป็นฝีในอวัยวะภายใน หรืออาจตายโดยฉับพลัน

คนติดกาฬโรคได้หรือไม่

คนสามารถติดเชื้อได้สามวิธีคือ ติดจากการถูกหมัดกัดซึ่งพบได้มากที่สุด ติดจากการสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ที่ติดเชื้อ เช่น นายพรานไปสัมผัสอวัยวะภายในของสัตว์ที่ล่าได้ หรือติดจากการหายใจเอาเชื้อเข้าสู่ร่างกาย

อาการของกาฬโรคมีสามรูปแบบ คือ 1. กาฬโรคต่อมน้ำเหลือง (bubonic) ซึ่งพบได้บ่อยที่สุด เกิดหลังจากถูกหมัดกัด อาการได้แก่ มีไข้ หนาวสั่น ต่อมบวมที่ต่อมน้ำเหลืองบวมอักเสบและปวดมาก 2. กาฬโรคชนิดโลหิตเป็นพิษ (septicemic) อาจเกิดหลังจากกาฬโรคต่อมน้ำเหลือง 3. กาฬโรคปอด (pneumonic) เป็นชนิดที่พบบ่อยน้อยกว่าแต่เป็นชนิดที่อันตรายที่สุด เกิดจากการติดเชื้อที่ปอดหลังจากได้รับเชื้อทางการหายใจหรือจากการติดเชื้อในกระแสเลือด ผู้ป่วยสามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้โดยการไอ อาการที่พบคือ มีไข้ หนาวสั่น ปวดหัว และไอเป็นเลือด ผู้ป่วยต้องได้รับการรักษาภายใน 24 ชั่วโมง มิฉะนั้นอาจเสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดกาฬโรค

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันทีและควรแยกสัตว์ที่สงสัยว่าติดเชื้อไว้ในที่เฉพาะ

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากกาฬโรคได้อย่างไร

ไม่ควรปล่อยให้สุนัขและแมวอยู่อย่างอิสระหรือไปล่าสัตว์ในป่าโดยเฉพาะสัตว์ฟันแทะและกระต่าย และควรกำจัดและป้องกันหมัดในสุนัขและแมว ควบคุมจำนวนสัตว์ฟันแทะในบริเวณบ้าน ที่ทำงาน และสถานที่พักผ่อน

จะป้องกันตัวจากกาฬโรคได้อย่างไร

ป้องกันตัวไม่ให้ถูกหมัดกัด และควบคุมหมัดสุนัขและแมวที่เลี้ยงไว้เป็นประจำ ควรใส่เสื้อผ้าที่ปกปิดมิดชิดไม่ให้หมัดสามารถเข้าถึงร่างกายได้ ใส่ถุงมือเมื่อต้องจับตัวสัตว์หรือสัตว์ที่มีแผลและ ไม่สัมผัสตัวสัตว์ป่า หลีกเลี่ยงบริเวณที่มีสัตว์ฟันแทะตายเป็นจำนวนมาก

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Plague at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseasesInfo/default.htm>

CDC website at <http://www.cdc.gov/ncidod/dvbid/plague/index.htm>

WHO website at <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs267/en/>